

AVUKATLAR

Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi
H) Sektörler İtibarıyla Risk Göstergeleri Kapsamında

KİRALIK HESAP RİSK UYARISI

Avukatlar bakımından kiralık hesap riski, doğrudan finansal hesabın tutulduğu bir alan olmaktan ziyade, **şirket kuruluşu, şirket devri, temsil ve vekâlet ilişkileri ile banka ve diğer finansal kuruluşlar nezdinde işlem yapılmasına yönelik hukuki yetkilendirmeler** üzerinden ortaya çıkabilmektedir.

Özellikle ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişiler adına şirket kurulması, mevcut şirketlerin bu kişiler üzerine devredilmesi veya bu kişilerin görünürde ortak/yönetici olarak kullanılması hâllerinde avukatlar, yapının kuruluş ve temsil süreçlerinde önemli bir temas noktası hâline gelebilir. Rehberin önceki bölümlerinde de paravan ve “zombi” şirketlerin kiralık hesap sistemlerinin bir parçası olarak kullanılabileceği belirtilmiştir.

Bu sektörde asıl risk, müvekkilin yalnızca şirket kurması değil; şirket ve finansal yapı üzerindeki fiili kontrolün başka kişilerde bulunmasıdır.

Birbirleriyle görünür ekonomik ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişinin aynı avukat veya aynı dar profesyonel çevre aracılığıyla şirket kurması, benzer şirket yapılarına dâhil edilmesi veya kısa süre içinde aynı kişilere geniş temsil ve finansal yetkiler vermesi daha geniş bir organizasyon yapısına işaret edebilir.

Avukatın şirket kuruluşu veya devri sırasında şirketin gerçek faaliyet amacı, ortakların ekonomik profili, sermaye kaynağı, gerçek faydalanıcı yapısı ve vekâlet ilişkileri hakkında edindiği bilgiler bu nedenle önemlidir. Özellikle şirket ortaklarının şirketin faaliyet konusu hakkında sınırlı bilgiye sahip olması, şirketin fiilen başka kişiler tarafından yönetildiğinin anlaşılması veya ortakların yalnızca isimlerinin kullanıldığına ilişkin emareler bulunması, paravan şirket ve kiralık hesap riskini artırabilir.

Banka hesabı ve diğer finansal ürünlere ilişkin yetkilendirmeler de ayrıca değerlendirilmelidir. Avukatın, müvekkili adına banka veya ödeme hesabı açılması, finansal kuruluşlarla sözleşme yapılması, hesapların yönetilmesi, kart/POS/sanal POS ürünlerinin temini veya finansal işlemlerin yürütülmesine ilişkin yetkilendirmeler içinde yer alması hâlinde, **hesabın gerçekte kimin ekonomik amacı doğrultusunda kullanılacağı** önem kazanır.

Özellikle aynı kişi veya şirket grubu adına tekrarlayan biçimde hesap açılması, görünürde bağımsız şirketlerin aynı finansal kişilere yönlendirilmesi veya çok sayıda müvekkilin finansal işlemlerinin aynı kişiler tarafından kontrol edilmesi, kiralık hesap veya paravan şirket yapılanması açısından dikkat çekici olabilir.

Avukatlar bakımından bir diğer risk alanı, faaliyetsiz veya ekonomik olarak işlevsiz şirketlerin devridir. Uzun süre işlem yapmayan şirketlerin kısa süre içinde el değiştirmesi, yeni ortak veya yöneticilerin şirket geçmişiyle ilgisinin bulunmaması ve devir sonrasında banka hesabı, ödeme hesabı, POS/sanal POS veya diğer finansal ürünlerin hızla aktive edilmesi daha geniş bir kiralık hesap yapısına işaret edebilir.

Bu çerçevede avukatların, **şirket kuruluşu veya devri ile banka hesabı ve finansal ürün edinimi arasındaki bağlantıyı** da dikkate alması önemlidir. Aynı müvekkil veya bağlantılı kişiler adına kısa süre içinde birden fazla şirket kurulması ve bu şirketlerin aynı banka, ödeme/e-para kuruluşu veya diğer finansal kanallara yönlendirilmesi, görünürde ayrı tüzel kişiliklerin gerçekte ortak bir organizasyon tarafından kullanıldığına işaret edebilir.

Avukatların tabi oldukları yükümlülükler mevzuatta belirli işlem ve faaliyetlerle sınırlı olduğundan, değerlendirme bu kapsam gözetilerek yapılmalıdır. Bu çerçevede kiralık hesap, paravan şirket veya gerçek faydalanıcının gizlenmesine ilişkin şüphe oluşması hâlinde, ilgili faaliyet yükümlülük kapsamına giriyorsa müşteri tanıma ve şüpheli işlem bildirimini yükümlülükleri devreye girebilir.

Şüphe, yalnızca hesabın doğrudan suçla bağlantılı olduğunun görülmesiyle sınırlı değildir.

Şirketin görünürdeki ortakları ile fiili yöneticilerinin farklı olması, banka hesaplarının üçüncü kişiler tarafından kullanılacağına ilişkin emareler, çok sayıda ilişkisiz kişinin benzer vekâlet ilişkileriyle aynı kişilere bağlanması veya

şirketlerin yalnızca fon toplama ve aktarma amacıyla kullanıldığına ilişkin bulgular da bu kapsamda önem taşıyabilir. Başkanlık tarafından avukatlara yönelik yayımlanan sektörel ŞİB rehberinde yer alan göstergeler daha geniş kapsamlıdır. Aşağıdaki hususlar, söz konusu rehberin yerine geçmeyip **kiralık hesap, paravan şirket ve üçüncü kişi kontrolüne ilişkin tamamlayıcı risk göstergeleri** olarak değerlendirilmelidir.

Avukatlar bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

Tamamlayıcı Risk Göstergeleri (8)

1. Birbirleriyle görünür ekonomik ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişinin benzer şekilde **şirket kuruluşu, şirket devri veya finansal yapı oluşturulmasına** yönelik hizmet talebinde bulunması.
2. Ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişilerin kısa süre içinde birden fazla şirketin **ortağı, yöneticisi veya görünürdeki sahibi** hâline getirilmesi.
3. Şirket ortak veya yöneticilerinin şirketin faaliyet konusu, sermayesi, müşterileri veya temel ticari amacı hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması.
4. Aynı kişi veya dar kişi grubunun çok sayıda şirketin kuruluş, devir veya yönetim süreçlerinde **fiili yönlendirici** olarak tekrar etmesi.
5. Şirket kuruluşu veya devrinin hemen ardından banka/ödeme hesapları, POS/sanal POS veya diğer finansal ürünler üzerinde **üçüncü kişilere geniş yetkiler verilmesi** ya da bu ürünlerin başkaları adına kullanılmasına yönelik düzenlemeler talep edilmesi.
6. Uzun süre faaliyetsiz kalan şirketlerin devralınmasının ardından kısa sürede yeni finansal ürünler edinilmesi ve yoğun finansal faaliyete başlanması; yeni ortak veya yöneticilerin şirket geçmişi hakkında sınırlı bilgi sahibi olması.
7. Görünürde bağımsız şirketlerin aynı banka, ödeme kuruluşu, muhasebeci, adres, vekil, finansal karşı taraf veya ortak kontrol unsurları üzerinden birbirine bağlanması.
8. Şirket veya hesap yapısının gerçek faydalanıcıyı gizlemek, üçüncü kişiler adına işlem yapmak, **fon toplama/aktarma/dağıtma aracı oluşturmak veya kiralık hesap ağı kurmak** amacıyla yapılandırıldığına ilişkin emarelerin bulunması.

(Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi, Bölüm H.9)

